

ინდიმენტარმენტული ვაჟა მაღლაფერიძე

ს აპროგნოზი დროგეოლოგიური დასკვნა

სამიებო-საექსპლუატაციო ჭაბურღილის მშენებლობაზე შეს სტრატეგიული მიღსადენების
დაცვის დეპარტამენტზე დაქვემდებარებულ ტაბაწყურის (საკადასტრო კოდი: 64.31.04.174)
ბაზის სასმელ-საყოფაცხოვრებო და სამეურნეო წყალმომარაგების მიზნით

ქ.თბილისი

2019წ.

ინდივიდუალური მაღლაფერის ვაჟა

საკონგრესო და მთავრობლოგიური დასკვნა

სამიერო-საექსპლუატაციო ჭაბურღილის მშენებლობაზე შსს სტრატეგიული მიღწევების
დაცვის დეპარტამენტზე დაქვემდებარებულ ტაბაწყურის (საკადასტრო კოდი: 64.31.04.174)
ბაზის სასმელ-საყოფაცხოვრებო და სამეურნეო წყალმომარაგების მიზნით

დირექტორი:

ვაჟა მაღლაფერის

ქ.თბილისი

2019წ.

შესავალი

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ეკონომიკური დეპარტამენტის დაკვეთის №882 ხელშეკრულება, 04.12.2019წ.) საფუძველზე, ინდმეწარმე „ვაჟა მაღლაფერიძის“ წარმომადგენელ, ჰიდროგეოლოგ ვაჟა მაღლაფერიძის მიერ, ბორჯომისა და ახალქალაქის მუნიციპალიტეტების საზღვარზე არსებულ ტაბაწყურის ტბისა და მის მიმდებარე ტერიტორიებზე ჩატარდა ვიზუალური და თემატური ჰიდროგეოლოგიური კვლევები, რომელთა მიზანს წარმოადგენდა:

-საპროექტო ჭაბურღილის სამშენებლო მოედნის ჰიდროგეოლოგიური პირობების შესწავლა;

-საპროექტო ჭაბურღილის ბურღვის გეოლოგიურ-ტექნიკური პირობების დადგენა.

დასახული მიზნის მისაღწევად, პირველ რიგში ჩატარდა საკვლევი სამშენებლო მოედნისა და მიმდებარე ტერიტორიების რეკოვნისცირებითი სამუშაოები. მოძიებული და შესწავლილ იქნა ფონდური და ლიტერატურული მასალები მოცემული სამშენებლო მოედნებისა და მიმდებარე ტერიტორიების ჰიდროგეოლოგიური პირობების შესახებ.

ქვემოთ მოცემულია შესრულებული სამუშაოების სახეები:

-სამშენებლო მოედნისა და მიმდებარე ტერიტორიების ვიზუალური დათვალიერება - რეკოვნისცირება;

-ფონდური, გეოლოგიური, მეტეოროლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური მასალების მოძიება და დამუშავება;

-ჰიდროგეოლოგიური დასკვნის შედგენა.

საკვლევი ტერიტორიის ზოგადი ფიზიკურ-გეოგრაფიული მიმოხილვა

საკვლევი ტერიტორია შედის ახალქალაქის პლატოს ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში, რომელიც აგებულია დოლერიტებისა და ანდეზიტ-ბაზალტების მძლავრი საფარისაგან და ზოგადად ხასიათდება ვაკისებრი ზედაპირით. ამ ნაწილების ნიშნულები იცვლება 1900-დან 2200 მეტრამდე.

პლატოს საკვლევ ნაწილში განვითარებულია ვულკანურ-ტექტონიკური რელიეფი. მისი ტიპიური ვულკანური ფორმები შერბილებულია ვერტიკალური ტექტონიკური მოძრაობებით. აქ გადის ანტიკლინური გრეხილები (ამზანის, მურაკვალის) და სუბგანედური განვრცობის სინკლინური დადაბლებები.

სამხრეთით პლატო მორფოლოგიურად ერწყმის ჰექტაპინის ქედის დამრეცად ვარდნილ ჩრდილოეთ ფერდობებს; ამასთან მათი ლავური ზეწრები ერთმანეთზეა გადაბმული. იგივე სურათი შეინიშნება სამხრეთ-დასავლეთის მიმართულებითაც. ამასთან დაკავშირებით პლატოს გააჩნია საერთო დახრა დასავლეთით, ჩრდილო-დასავლეთისაკენ.

ტაბაწყურის ტბა მდებარეობს საპროექტო ჭაბურღილიდან სამხრეთ-დასავლეთით, 1,3 კმ მანძილზე, ზღვის დონიდან 1991 მეტრზე. სარკის ფართობი შეადგენს 14,2 კმ², წყალშემკრები აუზის ფართობია 83,1 კმ²; უდიდესი სიღრმე - 40,2მ, საშუალო სიღრმე - 15,5 მ; წყლის მოცულობა შეადგენს 221 მლნ მ³-ს. ტბის ქვაბული წარმოქმნილია ლავური ნაკადების შეგუბების შედეგად. საზრდოობს მიწისქვეშა, თოვლისა და წვიმის წყლებით. გამდინარეა მიწისქვეშა გზით. წყლის დონე დაბალია თებერვალში, მაღალია ივნისში. გაყინულია დეკემბრის ბოლოდან მარტის ბოლომდე. წყალი მტკნარია.

კლიმატური თვალსაზრისით საკვლევი ტერიტორია შედის ჯავახეთის მთიანეთის მაღალი ზეგნის მშრალი სტეპური ჰავის ზონაში მცირეთოვლიანი ზამთრით და ხანგრძლივი ზაფხულით.

კლიმატური მთლიანობაში ერთობლივი კლიმატური პირობებისა, მათ ცალკეულ ელემენტებს შორის მაინც შეიმჩნევა გარკვეული განსხვავება. ოდნავ განსხვავებულია ქარის მიმართულებები და სიჩქარეებიც.

მთლიანობაში ჰავის საშუალო წლიური ტემპერატურა $4,4^{\circ}\text{C}$ -ია. ყველაზე ცივი თვე იანვარია, უარყოფითი საშუალო ტემპერატურით $-8,2^{\circ}\text{C}$. ყინვები იწყება სექტემბერში და მთავრდება მაისში. წაყინვები შესაძლებელია მთელი წლის განმავლობაში. აბსოლუტური მინიმუმია -41°C . ყველაზე თბილი თვე აგვისტოა, საშუალო ტემპერატურით $15,4^{\circ}\text{C}$; მას ოდნავ ჩამორჩება ივნისი. 10°-ზე მაღალი ტემპერატურა გრძელდება 4 თვეს. დაფიქსირებული მაქსიმალური ტემპერატურაა 33°C .

მოსული ატმოსფერული ნალექების წლიური ჯამია 547 მმ. უმეტესი ნალექები მოდის მაის-ივნისში; მინიმუმი დეკემბერ-იანვარშია. ნალექიან დღეთა რიცხვი წელიწადში საშუალოდ 123-ია, ხოლო ნალექების დღელამური მაქსიმუმი 58 მმ. თოვლი შეიძლება მოვიდეს სექტემბრიდან მაისამდე. მდგრადი თოვლის საბურველი ჩნდება დეკემბერში და მარტის ბოლომდე გრძელდება. ზამთარში თოვლის საბურველის სიმაღლეა 15-20სმ.

ჰავის საშუალო წლიური ფარდობითი ტენიანობა 72%-ს უდრის.

ქარების მიმართულება და პარაშეტრები განსხვავებულია; ქარის საშუალო წლიური სიჩქარე 2,4 მ/წმ-ია.

საკვლევი ტერიტორიის ზოგადი გეოლოგიური აგებულება

საქართველოს ტექტონიკური დარაიონების სქემის მიხედვით, საკვლევი ტერიტორია შედის ართვინ-ბოლნისის პლატოს ჯავახეთის ზონის ცენტრალურ ნაწილში და მთლიანად აგებულია ახალქალაქის წყების დოლერიტებით, დოლერიტული ბაზალტებით, ანდეზიტ-ბაზალტებით და ბაზალტების განფენებით.

ა. ზედა პლიოცენ-მეოთხეული სისტემის ქვედა ნაწილი - ახალქალაქის წყება (N_2^3 -Q₁)

ახალქალაქის წყების სახელის ქვეშ, ჩეულებრივ, იგულისხმება დოლერიტული ღულვებისა და მათთან შენაცვლებითი ტბიური დანალექების მძლავრი ზეწრები, რომელიც უთანხმიდა განლაგებული ქისათიბის (გოდერმის) წყების გადარეცხილ ზედაპირზე, პალეოგენზე და ზედა ცარცზე. ისინი ავსებენ ახალქალაქის დეპრესიის უძველესი რელიეფის დადაბლებულ ნაწილებს და ჰექტაპინის ქედის ფერდებს.

ჰექტაპინის ქედის ფერდობებზე, ორტიუპუს, უტაპლიარის, ჰეკადაგისა და სხვა ვულკანებიდან ჩამოდის ანდეზიტებისა და ბაზალტების ლავური ნაკადები. ახალქალაქის პლატოს ჩრდილო-აღმოსავლეთის კიდესთან მდებარე ვულკანები (აბული, სურპოგანესი, ყარაპატე) ამოაფრქვევდნენ მარტოოდენ პიროქსენულ ანდეზიტებს (N_2^3) და ბოლოს ჯავახეთის ქედის ღერძის გასწვრივ ჩამწკრივებული ვულკანები (დალიდაგი, ემუილი, აკრიკერ შამბიანა, გრეჩიშნაია და სხვა) და მის ფერდობებზე მდებარე ვულკანები აფრქვევდნენ ანდეზიტურ და ანდეზიტ-ბაზალტურ ლავებს.

სტრუქტურული გატურდვებით დადგენილია, რომ აღნიშნული ლავური ნაკადი, რომელიც ჩამოედინება აბულ-სამსარის, ჯავახეთისა და ჰექტაპინის ქედების ფერდობებზე, ახალქალაქის დეპრესიის მხარეს, ჩადის პლატოს ოლივინური დოლერიტების ზეწრების ქვეშ და მონაცვლეობს ახალქალაქის პლატოს ვულკანებიდან ამოფრქვეული ლავების ზეწრებთან.

ახალქალაქის პლატოზე, წყების ქვედა მხარე შედგენილია კრისტალური, მასიური გოგირდოვანი ოლივინური დოლერიტებისა და მსხვილფორებიანი მუქი-ნაცრისფერი ბაზალტების მონაცვლე ზეწრებისაგან. ყოველი ზეწარი იწყება სხვადასხვა სიმძლავრის გაწიდული ბრექიტებით. ცვალებადია აგრეთვე სხვადასხვა ზეწრების რიცხვი და სიმძლავრე. მათი საერთო სიმძლავრეა 250 მეტრი.

ახალქალაქის პლატოს სამხრეთ კიდეზე ბურღვის საშუალებით სხვადასხვა პორიზონტზე გახსნილია მცირესიმძლავრიანი ლავათშორისი დანალექები, რომელთა არსებობა ამტკიცებს ცვლილებებს შორის ხანმოკლე შესვენებებს.

ტბიური ლავათშორისი დანალექები რეგიონში გაშიშვლებულია მხოლოდ ხევეთის სინკლინის მულდურ ნაწილში, რომელიც წარმოდგენილია სხვადასხვა თიხებით, თიხნარით და დიატომიტური ტუფებით, ფხვიერი ქვიშებითა და ხრეშით, მერგელოვანი ტუფების

ლიმზებით, რომელთა საერთო სიმძლავრეა 40 მეტრი. ისინი ილექტოდა რელიეფის ლოკალურ, დეპრესიულ ნაწილებში, ვულკანური აქტიურობის ხანმოკლე შესვენებების დროს.

ბ. ქვედა მეოთხეული-თანამედროვე ტბიურ-ალუვიური ნალექები

ეს წარმონაქმნები განვითარებულია დიდი ტბების ნაპირებზე და ქედების ფერდობებზე, ჩაკეტილ და ნახევრადჩაკეტილ დეპრესიებში. აქ მასალა შემოიტანებოდა დროებითი ნაკადებისა და ნიაღვრების წყლებით. დანალექების დაგროვება ხანგრძლივი დროის განმავლობაში მიმდინარეობდა.

დადაბლებები, რომლებშიც გროვდებოდა აღწერილი დანალექები, წარმოიქმნებოდა ძირითადად დატბორვის შედეგად. ამჟამად ისინი დაკავებულია დაშრობის პირას მყოფი ტბებით ან ჭაობებით.

ლითოლოგიურად აღნიშნული დანალექები წარმოდგენილია თიხების, თიხნარების, ქვიშნარების მონაცვლეობით ქვიშებთან და ხრეშთან. ქანების სიმძლავრე 0,3-1,0 მეტრია. დიდ დეპრესიებში (სულდა, კარწახი, მადატაპა და სხვა) მათი საერთო სიმძლავრე 12-15 მეტრს არ აღემატება, ხოლო მცირე დადაბლებებში - ქანები მცირესიმძლავრიანია.

ტბიურ-ალუვიური ნალექების უბნების სწორი ზედაპირები ხშირად დაჭაობებულია და მასზე წარმოქმნილია 20-30სმ-ის სიმძლავრის ტორფის ფენა, რასაც ადგილობრივი მოსახლეობა საწვავად იყენებს.

საქართველოს ტერიტორიის ჰიდროგეოლოგიური დარაიონების პროფ. იოსებ ბუაჩიძის სქემის მიხედვით, საკვლევი ტერიტორია შედის ართვინ-სომხითის ბელტის გრუნტის წყლების ჰიდროგეოლოგიურ ოლქში და ახალქალაქის ლავური წარმონაქმნების ნაპრალოვანი გრუნტის წყლების რაიონში.

რაიონის ჰიდროგეოლოგიური პირობები სხვადასხვა უბნებზე სხვადასხვაა და განპირობებულია ლითოლოგიური შედგენილობით, ქანების ნაპრალოვნების ხარისხით, ფიზიკურ-გეოგრაფიული და გეომორფოლოგიური პირობების თავისებურებებით.

ამ რაიონში გავრცელებულ კომპლექსში ყველაზე მაღალი წყალუხვობით ხასიათდება ინტენსიურად დანაპრალიანებული ახალგაზრდა ლავური საფრები და ნაკადები.

ამ ქანების წყალუხვობა განპირობებულია შედარებით მაღალი ჰიფსომეტრიული მდებარეობით და მაღალი ფილტრაციული უნარით.

კომპლექსი ლითოლოგიურად წარმოდგენილია ანდეზიტების, ბაზალტების და ანდეზიტ-ბაზალტების ლავური ზეწრების მონაცევლეობით, ლავათშორისი ტბიურ-დანალექი წარმონაქმნებით. უკანასკნელთა სიმძლავრე 10-20 მეტრია, ხოლო კომპლექსის საერთო სიმძლავრე დაახლოებით 800-850 მეტრია.

ქანები დარღვეულია ეზოგენური და ტექტონიკური წარმოშავლობის ნაპრალების ხშირი ქსელით, რაც ხელს უწყობს მათში ატმოსფერული ნალექების, ზედაპირული და კონდენსაციური წყლების ინტენსიურ ინფილტრაციას.

ტბიურ-დანალექი ლავათშორისი წარმონაქმნები წყალდამჭერის როლს ასრულებს, რის შედეგადაც ანდეზიტ-ბაზალტურ ლავებში წარმოიქმნება გრუნტის წყლების მრავალსართულიანი წყალშემცველი ჰიდროგენტები.

წყალშემცველი ლავური ნაკადების დიდი დახრის გამო გრუნტის წყლები მოძრაობს ახალქალაქის პლატოს ცენტრის მიმართულებით, სადაც მდინარე ფარავნის ღრმად შეჭრილ კანიონში (საკვლევი ტერიტორიის საზღვრებს გარეთ) ხდება მათი განტვირთვა. ამის გამო, ჯავახეთის ქედის ფერდობებზე წყაროები ძალიან იშვიათად გვხვდება და მათი დებიტები არ აღემატება 0,1 ლ/წმ-ს.

რელიეფის დადაბლებულ ნაწილებში ამ ნალექებთან დაკავშირებულია გრუნტის წყლების მძლავრი ფრონტალური და ჯგუფური გამოსავლები.

წყლებს აქვთ ჰიდროგარბონატული კალციუმ-მაგნიუმიანი შედგენილობა, დაბალი მინერალიზაცია ($0,2 \text{ г/ლ}$ -მდე) და ხასიათდებიან საუკეთესო სასმელი თვისებებით.

**ზედა პლიოცენ-ქვედა მეოთხეულის ნალექების (წალვა-ახალქალაქის წყება) წყალშემცველი
კომპლექსი - N2³-Q₁**

კომპლექსი ლითოლოგიურად წარმოდგენილია ანდეზიტების, ზაზალტების და ანდეზიტ-ბაზალტების ლავური საფრების მონაცვლეობით, ლავათშორისი ტბიურ-დანალექი წარმონაქმნებით. უკანასკნელთა სიმძლავრე 10-20 მეტრია, ხოლო კომპლექსის საერთო სიმძლავრე დაახლოებით 800-850 მეტრია.

ქანები დაბზარულია ეგზოგენური და ტექტონიკური წარმომავლობის ნაპრალების ხშირი ქსელით, რაც ხელს უწყობს მათში ატმოსფერული ნალექების, ზედაპირული და კონდენსაციური წყლების ინტენსიურ ინჟილტრაციას.

ტბიურ-დანალექი ლავათშორისი წარმონაქმნები ასრულებს წყალდამჭერის როლს, რის შედეგადაც ანდეზიტ-ბაზალტურ ლავებში წარმოიქმნება გრუნტის წყლების მრავალსართულიანი წყლოვანი ჰორიზონტები.

წყალშემცველი ლავური ნაკადების დიდი დახრის გამო გრუნტის წყლები მომრაობს ახალქალაქის ჰორიზონტების მიმართულებით, სადაც მდინარე ფარავნის ღრმად ჩაჭრილ კანიონში ხდება მათი განტვირთვა. ამის გამო, ჯავახეთის ქედის ფერდობებზე წყაროები იშვიათად გვხვდება და მათი დებიტები არ აღემატება 0,1 ლ/წმ-ს.

რელიეფის დადაბლებულ ნაწილებში ამ ნალექებთან დაკავშირებულია გრუნტის წყლების მძლავრი ფრონტალური და ჯგუფური გამოსავლები.

სპეციალური ნაწილი

შეს სტრატეგიული მიღსადენების დაცვის დეპარტამენტზე დაქვემდებარებულ ტაბაწყურის ბაზის სასმელ-საყოფაცხოვრებო და სამეურნეო წყალმომარაგების მიზნით, დაგეგმილია ერთი ჭაბურღილის მშენებლობა.

ჭაბურღილი გაიბურღება ბაზის ტერიტორიაზე, X=387250, Y=4614500, Z=20598

ტერიტორიის ჰიდროგეოლოგიური პარამეტრების მიხედვით, ფონდურ და ლიტერატურულ მასალებზე დაყრდნობით, გვაქვს საფუძველი ვივარაუდოთ, რომ საპროექტო ჭაბურღილის მეშვეობით შესაძლებელი იქნება მიღებულ იქნას უდაწნეო წყალი, რომელიც იფუნქციონირებს სიღრმული ელექტროტუმბოს დახმარებით.

სამშენებლო მოედანი, გეოლოგიური თვალსაზრისით თანამედროვე დელუვიურ-პროლუვიური ნალექებით (თიხა, თიხნარი, ქვიშნარი, ლორღისა და ლოდების ჩანართებით) და შუამეოთხეულ-ზედა პლიოცენური ლავური საფრებით (დოლერიტები, ბაზალტები, ანდეზიტები, დაციტები) და ლავათაშორისი ტბიურ-დანალექი წარმონაქმნებით.

ჭაბურღილის საპროექტო დებიტი იქნება 3,6 მ³/საათში. 24-საათიანი ექსპლუატაციის პირობებში იგი მოგვცემს 86,4 მ³/დღედამეში სასმელ-საყოფაცხოვრებო წყალს.

ჭაბურღილის დანიშნულება იქნება საძიებო-საექსპლუატაციო, რომლის საპროექტო მონაცემები იქნება შემდეგი:

-ბურღის შეთოდი: როტორული, თიხის ხსნარისა და წყლის გამოყენებით;

-საპროექტო დებიტი: 1 ლ/წმ, ანუ 3,6 მ³/სთ;

-ჭაბურღილის სიღრმე: 150 გ.მ.

საპროექტო რაოდენობის წყლის მისაღებად, ჩატარებული ვიზუალური რეკონსულტინგის, ფონდური და ლიტერატურული მასალების დამუშავებისა და პრაქტიკულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, უნდა მოხდეს 25 მეტრი სიღრმის იზოლირება; ამ ინტერვალში ჩაისმება ყრუ საცავი მიღები; ასევე, ყრუ საცავი მიღები ჩაისმება 140-150 მეტრ შუალედში, სალექარის სახით. დარჩენილ შუალედში, წყალშემცველი ფენების გადავვეთის ადგილებში, ჩაისმება ფილტრები. 0,0-1,0მ ინტერვალში საცავი მიღები უნდა დაბეტონდეს.

ჭაბურღილი უნდა გაიბურღოს ერთი დიამეტრით:

1.დ=245მმ, 0,0-150,0 მეტრ შუალედში ჩაისმება დ=140X8 პოლიეთილენის საცავი მიღები და ფილტრები.

ფილტრები ჩაისმება წყალგამოვლინების ინტერვალების შესაბამისად: დ=140X8მმ, 25,0-დან 140,0მ ინტერვალში.

ფილტრების დამზადება უნდა მოხდეს საცავი მიღების პერფორაციის გზით. სამშენებლო ნორმებისა და წესების შესაბამისად, მრგვალი ნახვრეტები საცავ მიღებზე გავეთდება ჭადრაკული სისტემით: მანძილი მრგვალ ნახვრეტებს შორის მიღის სიგრძის

გასწორივ შეადგენს (2,1-3,5)d, სადაც d - ნახვრეტის დიამეტრია; მიღის ირგვლივ ნახვრეტებს შორის მანძილები იქნება (1,55-1,7)d. ასეთი ფილტრების ღრულოვნება შეადგენს 25%-ს.

ჭაბურღილში, ფილტრების მუშა ნაწილის ირგვლივ, მიღსგარეთა სივრცეში უნდა ჩაიყაროს სათანადო ფრაქციის (ფილტრის ხვრეტებზე მეტი ზომის) ხრეში ან ღორღი, ხოლო 0,0-25,0 მ შუალედში - ბენტონიტური თიხა.

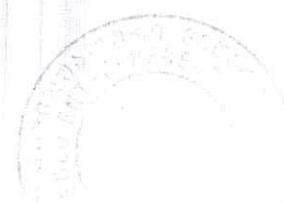
შურღის დამთავრებისა და ჭაბურღილის კარცხვის შემდეგ უნდა განხორციელდეს ამოტუმბვითი სამუშაოები (საცდელ-ფილტრაციული პლევები), რომელთა დროსაც მოხდება მიწისქვეშა წყლების დონეებზე, დებიტებსა და ტემპერატურებზე სისტემატური დაკვირვებები.

ერთფაზიანი ელექტროტუმბო, სავარაუდოდ, ჩაიდგმება 90 მეტრ სიღრმეზე. ტუმბოსთან ერთად, ჭაბურღილის საექსპლუატაციო კოლონაში დამონტაჟდება დ=50X10 ქუროებიანი და კუთხვილებიანი პოლიპროპილენის წყალასაწევი მიღები (l=90გ.მ., 30 ცალი, (l=100X2გ.მ.).

ელექტროტუმბოს ძრავის მწყობრიდან გამოსვლის თავიდან ასაცილებლად, ჭაბურღილთან უნდა დამონტაჟდეს მართვის ავტომატური ფარი, რომელიც დაცული იქნება აუმოსფერული ნალექებისა და გარე ზემოქმედებისაგან.

საწიტარიული ნორმების დაცვის მიზნით აუცილებელია ჭაბურღილის შემოღობვა მავთულზადით, ზომით 4X4 მ-ზე.

მიღებულ მონაცემებზე დაყრდნობით მშენებელმა ორგანიზაციამ უნდა შეადგინოს ჭაბურღილის პასპორტი.

პიდროგეოლოგი:

ვაჟა მალლაფერიძე